Sub semnul empatiei. Orwell şi reţeta Doamnei Searle

Viorella MANOLACHE şi Ian BROWNE
Institutul de Ştiinţe Politice şi Relaţii Internaţionale „Ion I.C. Brătianu", Academia Română, Bucureşti

---

Abstract: Orwell was a political writer who needed to see, touch, feel, smell and taste what he took to be reality, before it could affect him. Although Orwell had no interest in philosophy, his moral and political sensibility grew out of his direct experience of working class life. This made Orwell a more philosophical writer than he imagined himself to be, in that his moral and political attitudes arose from his moral sensibility, a combination of direct experience, sympathetic identification and moral understanding, as understood by the Scottish Enlightenment, and in particular, by Adam Smith. In this sense, sitting down beside the fire, having a relaxed conversation, drinking tea, and, above all, eating a slice of Mrs Searle's cake were integral to the development of Orwell's political sense.
Keywords: *George Orwell, Mrs. Searle's recipe, empathy, Adam Smith, socialism.*

Orwell Masterchef

Se transmite, prin chiar simpla rostire a numelui lui George Orwell, o doză constantă de aprecieri şi o (supra)abundenţă de calificative, determinate de afluxul revederilor, de enumerarea raportărilor şi a interpretărilor, de nuanţarea, cu efect transformator, a numelui în *etichetă,*în *cult,* în *-ism,* sau *modă*, şi de etalarea pneumatoforă a ipostazelor sale de *entertainer*, de vizionar sau de model al unei scrituri avertizante. Orwell este permanent (receptiv şi) adaptat/adaptabil atât apetenţei lectorului (afectiv) afectat de o „literatură sumbră", cât şi solicitărilor lectorului (angajat/avizat) interesat de substratul politic care redozează literarul cu raţiuni implicit-politice. Dacă am ceda tentaţiei lui Craig Carr [Carr, 2010:129] de a defini personalitatea scriitorului-Orwell, am accepta cele două ipostaze numite *Orwell 1* şi *Orwell 2*. *Orwell 1* este artizan al unei opere „teribil de complicate şi de sofisticate", evaluativă şi avertizantă prin notele/nuanţele emise, dar şi autorul unei scrituri care tolerează demersul de adaptare sau de transfer al viziunii dedicate secolului al XVII-lea, politicii şi solicitărilor secolului al XXI-lea (tentativă care se cere operată fără a se renunţa la simţul inerent-moral pe care îl reclamă scenariul vizat, prin vigilenţă sporită şi selecţie/selectare adecvată). *Orwell 2* este scriitor-farmacograf, preocupat de găsirea „antidotului potrivit", al cărui „efort ficţional" îl repoziţionează în chiar galeria autorilor centrali/susţinătorilor valorilor fundamentale ale culturii liberale [Carr, 2010:129]. Putem, astfel, conveni asupra consistenţei unitare a unei *Orwelloterapii*, care

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

trebuie administrată continuu şi în doze corecte. Mai mult decât scindabil, dublat sau multiplicabil, *tabloidizabil* şi *updatabil* fără prea multe eforturi, ar exista, atât în prelungire, cât şi în paralel, un portret *Orwell 3,* integrabil *apetitului global* [Carruth, 2013] (atent la *gustul localului*), şi echivalent unui *Masterchef*[1], apt a răspunde solicitărilor gurmanzilor [Bertelsen, 2015], dornic să le ofere referinţe „cu gust", să-i îndrume şi să-i consilieze gastronomico-culinar.

Sophie Mackenzie [Mackenzie, 2011] recunoştea faptul că, deşi textele cu inflexiuni gastronomice ale lui Orwell sunt mai puţin cunoscute (şi comentate), ingredientele culinare revin constant în opera şi eseurile sale, trădând o aptitudine/atitudine *masterchef*-ianã. Aceasta demonstrează capacitatea lui Orwell de a utiliza ingrediente opus-alternative (savoare vs. precaritate a gustului; exces de aromă vs. lipsa gustului), de a-şi etala prin *à la carte* simţul pragmatic, de a preciza funcţiile/disfuncţiille şi diferenţele sociale, dar şi de a-şi exprima preferinţa absolută (aproape *pasională*) pentru mâncarea bună. Mai mult decât atât, există şi un Orwell *colecţionar de reţete culinare* (care îndosariază decupaje de ziar şi „reţete trimise de cititori"), interesat de orizontul multicultural estico-nordic (reţete cu lapte bătut, prăjitură ca la Crăciun, reţetă daneză, iaurt ca în Iugoslavia, Filmjolk suedez, dressing pentru salată, Scaba Putra din Letonia [Orwell, 2010:182]) sau de tehnicile-exotice (marocane) de conservare şi preparare a băuturilor (conserve de fructe fără zahăr, reţetă tradiţională; cum să faci gin de porumbar [Orwell, 2010:102]). *Practica culinară* orwell-ianã corespunde deciziei de a contracara monotonia cultural-culinară şi este expresia dorinţei de renunţare la consumul *monobrand*-ului, prin concretizarea (*domestică)* a imperativului de standardizare productivă, deopotrivă, a propriei ferme, cât şi a agriculturii, în general, învestite cu sorţi câştigători, în dinamica impusă acesteia de ritmul şi de regimul producţiei industrializate.

Nu putem eluda, însă, o precizare utilă, care trebuie să se regăsească în diferenţa contextuală pe care Orwell o atribuie *hranei* sau *mâncării*. *Hrana* este purtătoarea însemnelor revoltei sociale şi comunică mai mult decât o simplă raportare la *natura vieţii şi a lucrurilor* (având ca repere nodale existenţa mizeră, dominată de trudă, redusă la naştere, la atâta hrană, cât este necesar pentru a trăi, o viaţă bazată pe munca iraţională, până la epuizarea energiei, pe lipsa fericirii sau a tihnei). *Hrana* devine etalon al „plăcerii deosebite" survenite din controlul exercitat asupra propriei vieţi („hrană, produsă de şi pentru sine, neîmpărţită sau monopolizată de vreun stăpân zgârcit") şi simbol al egalizării accesului tuturor, la un trai suportabil („toată lumea avea mai mult de mâncare"). Indice socio-economic al producţiei, expresie a raţiei şi efect predilect asupra căreia propaganda/zvonul şi clevetirea îşi direcţionează şi îşi concentrează acţiunea, *hrana* pune problema „falselor raportări către lume" şi a relaţiilor inechitabile între state sau între categoriile sociale („a sta flamând"; „a nu hrăni pe altul") [Orwell, 2012]. *Mâncarea* aparţine arealului politic, ca obiect al „statisticilor absurde", declanşatoare

[1] Orwell este deschis experimentelor culinare – găteşte, spre exemplu, tocană de iepure tânăr, cu ceapă murată – este interesat de metoda exactă a uscării codului negru peste iarnă sau de prepararea cărnii de cerb.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

de reacţii critice, de proteste („tot timpul duci cu tine în burtă şi pe piele un fel de protest, sentimentul că ţi s-a luat ceva la care aveai dreptul"), reprezentând un indicator al ordinii sau al dezordinii lucrurilor, cu miză directă în stabilirea proporţiei în care *mâncarea* este obişnuinţă, o constantă politică sau simplu efect/reflex fiziologic al foamei [Orwell, 2016]. Ambele clarificări repun în discuţie raportul/raportarea *simbolicului culinar* cu/la factorii de putere, anticipând solicitările *apetitului global* prin precizarea paradoxului sistemic de creştere a productivităţii, dar şi a procesului de adâncire a crizei de resurse.

Non-raportul simţurilor. A vedea cu... nasul

Profilul profesional al bucătarului consacră, drept aptitudini senzoriale esenţiale, *acuitatea olfactivă şi cea gustativă*. În evaluarea acestor precizări şi detalii necesare, insistând pe descoperirea-cu-orice-preţ a obsesiei lui Orwell pentru simţul mirosului, John Sutherland [Sutherland, 2016] evidenţiază procesul/procedeul de a *lectura cu nasul* (propunere făcută într-o corelaţie cu însăşi experienţa personală a biografului, convins că, în cele din urmă, într-o ecuaţie disproporţionată, mirosul este simţul cu cea mai facilă disponibilitate din ordinul/ierarhia tuturor simţurilor). Opiniile lui Orwell, apreciază Sutherland, trebuie plasate între două coordonate: *primatul olfactoidelor* (atacul la adresa mirosului din *O mie nouă sute optzeci şi patru*; trimiterile la aromele intoxicante din Burma; sublinierea sensibilităţii mirosului pe filiera Swift-Dali-H. Miller) şi modul de funcţionare al *narativelor mirosului* într-o lume organică, neutralizată olfactiv (Orwell poseda, de altfel, *abilitatea de supra-miros*, prin identificarea, particularizarea şi separarea ingredientelor – parte ale aromei – aptitudine care pare a fi survenit ca moştenire a unei *francofilii nazal-congenitale*), în care a mirosi echivalează cu un talent particular, subordonat *virtuozităţii olfactive*.

Încă din titlul *In Front of Your Nose* [Orwell, Angus, 1968:122-125], Orwell sugerează predispoziţie pentru funcţionarea şi utilizarea nedisociată a simţurilor, acordând interes manierei în care elementele lexicale adverbial-vizuale în *faţă/înaintea/sub trimit la/direcţionează* înspre olfactiv, certificând implicarea *văzului* & *mirosului* în inventarierea câtorva „aspecte primordiale ale momentului". Actul declanşator al imaginii aplicate îl constituie o declaraţie *recentă,* dintre multele (reflecţia lui Orwell apare în *Tribune*, 22 martie 1946) declaraţii contradictorii apărute în presa scrisă, care expune situaţia imposibilă de a continua extragerea unei cantităţi de cărbune necesar pentru uzul personal, dar şi pentru export, situaţie cauzată de numărul insuficient de mineri determinaţi/motivaţi să coboare în subteran (Orwell face estimările cifrice ale celor decişi să renunţe, dar precizează şi numărul noilor lucrători, *aceleaşi* ziare, îndosariind pe *aceeaşi* coloană, comentarii cu privire la indezirabilitatea utilizării minerilor polonezi sau germani, ceea ce conduce, implicit, la creşterea şomajului în/din industria cărbunelui). Decupajul se cere a fi acceptat drept exemplu aplicat/gestionat de Orwell cu scopul demascării *clişeelor negative ale gândirii*, făcând trimitere la recursul biblic al lui Bernard Shaw (din prefaţa la *Androcle şi leul).* Acesta stabileşte, pe linia genealogiei lui Isus (de ne-descendent al lui Avraam), că există neclarităţi şi inadvertenţe care nu constituie niciun fel de dificultate pentru mărturisirea credinţei, Shaw afirmând – în acelaşi context – că

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

revoltele din estul Londrei ar fi fost mişcări care au vizat, cu predilecţie, situaţia precară a muncitorului, care era privat de drepturi elementare.

Orwell importă şi aplică modelul clinic-medical, echivalând *gândirea schizofrenică*, cu abilitatea de a deţine, simultan, două credinţe care se anulează reciproc, efect dublat de puterea de a ignora fapte evident-inalterabile, a căror confruntare nu se poate anula, ci doar amâna. Incubatorul unor astfel de reflexe de „înflorire a viciilor" este tocmai gândirea politică, care operează cu cazuri selectate la întâmplare – fapte simple, imposibil de confundat, eludate aproape în totalitate, chiar dacă persistă (în subconştient) conştiinţa existenţei lor. Punctual, Orwell insistă asupra a trei speţe: poziţia britanică din Hong Kong şi introducerea (tardivă a) serviciului militar obligatoriu; rata natalităţii şi motivele economice; Organizaţia Naţiunilor Unite, ca for internaţional, privat de însăşi raţiunea directoare de instrument al păcii mondiale. Exemplele converg înspre evidenţierea faptului că se poate induce credinţei (conştiente) în lucruri false/eronate, dovada ulterioară că acestea sunt greşite, prin răsucirea/inversarea sensului până la „a dovedi că am avut dreptate". Pe plan mental, procesul se poate repeta ne/indefinit, prin direcţionarea credinţei false împotriva realităţii solid-veridice.

Schizoidia societăţilor democratice se manifestă, constată Orwell, prin cultivarea minciunii, prin păstrarea tăcerii, cu privire la problemele imediate şi de ordin vital, prin distorsionarea mecanismului presei libere, cedând, fără prea multă rezistenţă, etichetei ataşate ţărilor totalitare „de mai puţin farsoare", de areale închise, dar angrenate unei confruntări directe cu faptele/realităţile imediate. Cu toate acestea, „evitarea realităţii este identică peste tot, şi are multe şi asemănătoare consecinţe", conchide Orwell, referindu-se la propaganda pură în/din Rusia, la lipsa contactului cetăţenilor sovietici cu restul lumii, ca principiu izolant-politic director, la pierderea războiului de o Germanie şi o Japonie incapabile, prin conducătorii lor, să prevadă cu claritate turnura faptelor.

„Pentru a vedea ce se află chiar sub nasul tău este nevoie de o luptă constantă", afirmă Orwell, cu interes în demersul de a păstra un jurnal, de a ţine evidenţa clară a opiniilor şi a luărilor de poziţie publice, cu privire la evenimentele „cu adevărat importante" – ambele forme/formule fiind utilizate de Orwell însuşi. În caz contrar, atunci când convingerile absurde devin regula de întrevedere, de prevestire şi/sau anticipare a evenimentelor, ceea ce riscă să se uite/piardă este chiar veridicitatea datelor/faptelor. Tranşant, Orwell menţionează că „toate predicţiile politice sunt de obicei eronate"; ele pot fi corecte doar atunci când frica sau sentimentul de teamă coincide realităţii, şi doar dacă se renunţă la orice puseu de subiectivism. Spre exemplu, în contextul dat de stabilire a bugetului, lucrurile sunt mai mult decât evidente/clare: „doi cu doi fac invariabil patru". Politica, în schimb, reprezintă o lume proprie sub-atomială, de factură non-euclideană, în spaţiul căreia partea poate deveni oricând mai mare decât întregul sau două obiecte pot fi plasate simultan în acelaşi loc. De aici „contradicţiile şi aberaţiile" reperate de Orwell în insertul de presă comentat, tributar „credinţei ultime" potrivit căreia, spre deosebire de întocmirea bugetului, opiniile politice (fluide) nu ar trebui să fie testate în perimetrul realului sau împotriva realităţii (solide).

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

Referitor la *Orwell-cel-din-Jurnale,* se impune o precizare relevantă: mirosul este atrofiat (cerinţă minimală a vagabondului de a supravieţui într-o *lume cadaverică*), mişcarea/deplasarea, luarea în posesie a (*cultivarea*) spaţiului (cu diferenţa evidentă între locuinţa clasei de mijloc „în care ai loc să te mişti" şi neplăcerile adiacente ale vieţii de muncitor – „de a-şi pierde timpul aşteptând") şi a timpului, prin *văz* şi *graphie* (hărţi, decupaje din ziare, atenţie deferită zvonurilor şi articolelor, vizionare de filme şi piese de teatru, planuri pentru grădină etc.), sunt învestite cu rol central, iar raportările la/prin miros sunt punctuale, având misiunea exclusivă de întregire a imaginii prin dozaj corect.

Empaticul Orwell

Orwell a fost un scriitor profund politic. Nu tot ceea ce a scris a fost despre politică, dar politica a influenţat aproape toate scrierile sale. În „De ce scriu", Orwell declara că toate lucrările serioase pe care le-a elaborat după anul 1936 au fost îndreptate împotriva totalitarismului şi în favoarea socialismului democratic. Dar, în ciuda angajamentului pro-socialist, abordarea sa politică era una de factură anti-intelectuală: *puţin interesat de teoria politicii*, şi *deloc de filosofie*. Felul de ilustrare al problemelor politice ar putea fi considerat, într-o oarecare măsură, *nepotrivit,* dată fiind indiferenţa manifestată faţă de subiectele filosofico-empirice. În cazul lui Orwell, faptele vorbesc de la sine: nu poţi înţelege un lucru decât ulterior experimentării, „simţirii pe propria piele" (aproape naiv, scriitorul părea a crede că este suficient să se confrunte cu o situaţie pentru a o şi descifra). Pentru a înţelege lumea, aceasta se cere văzută, auzită, atinsă, mirosită şi gustată. Într-un pasaj (des citat) dintr-o scrisoare adresată lui Henry Miller (august 1936), Orwell afirma că: „am un fel de atitudine pragmatică, cu picioarele pe pământ, şi întotdeauna mă simt neliniştit atunci când mă îndepărtez de lumea obişnuită, unde iarba este verde, pietrele sunt grele etc." [Clarke, 2007:126].

Faptele, din păcate, nu vorbesc întotdeauna de la sine, deşi în cazul lui Orwell afirmaţia este perfect valabilă (*faptele vorbesc de la sine*), chiar şi datele experienţei brute având însuşiri politice. Felul în care oamenii trăiau, posibilităţile de care dispuneau, conştiinţa de sine şi lucrurile cu adevărat importante pentru ei – toate acestea echivalau *faptelor*, cu implicaţii politice intrinseci propriei naturi. Doar cercetând problema, faptele se întrevăd cu claritate. Era suficient de observat în practică felul în care funcţiona Imperiul Britanic pentru a realiza că acesta era, potrivit lui Orwell, „un jaf, o afacere necinstită"; şi era destul să observi modul de viaţă al oamenilor obişnuiţi pentru a înţelege că şi capitalismul era, la rându-i, caracterizat prin aceleaşi sintagme [Graff, 1986]. Ceea ce i-a oprit întotdeauna pe oameni să perceapă faptele aşa cum erau într-adevăr, cu toate efectele politice, a fost poziţia deţinută în sistemul de clasă sau în sistemul imperial britanic – prejudecăţile de clasă şi cele imperialiste au modelat concepţiile despre lume, şi au împiedicat confruntarea cu realitatea brută.

Demisia lui Orwell (din anul 1927) din postul pe care îl ocupa în cadrul Poliţiei Imperiale a Indiei, echivalează actului de a renunţa astfel, într-un anumit sens, şi la propriul trecut, prin încercarea de a depăşi prejudecăţile care îl

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

împiedicaseră (până atunci) „să vadă lumea aşa cum era". În unele privinţe, tot restul vieţii a fost focalizat asupra căutării apartenenţei la un loc care ar fi putut să îl recunoască şi să îl accepte; un loc care i-ar fi permis să vadă cum stau lucrurile în realitate, şi în acelaşi timp i-ar fi arătat cum ar fi trebuit acestea să fie. Cariera de scriitor a lui Orwell, de după 1926, este povestea propriilor încercări de a descoperi *sentimentul apartenenţei*, bazându-se pe experimentarea directă a lumii *aşa cum este ea*, căutare localizată în fuziunea anglicismului cu socialismul[2].

În momentul redactării textului *Drumul spre Wigan Pier*, toate concepţiile orwell-iene cu privire la noţiunea de anglicism, extrem de diferite între ele, erau interrelaţionate prin noţiunea de *experienţă*. Pentru a fi englez şi a înţelege ce înseamnă şi ce presupune acest lucru, trebuia să experimentezi anglicismul ca fenomen trăit. Dar, cine erau cei ai căror experienţă definea anglicismul? Erau oare exponenţii nerăbdători ai modernităţii pe care Orwell îi critica violent în „O gură de aer", sau nostalgicii anglicismului desuet, încercând să recreeze o Anglie pre-modernă? Era vorba de experienţa celor care au trăit în Nordul industrial sau în Sudul rural? Aparţinea această experienţă celor săraci sau celor bogaţi?

Orwell a fost conştient deopotrivă de multiplele diferenţe de clasă socială, dar şi de oportunităţile şi limitările care definesc apartenenţa la fiecare dintre acestea. El însuşi se autopoziţiona, cu atentă exactitate, în cel mai de jos strat al clasei de mijloc superioare. Şi, cu toate că s-a îmbrăcat ca un vagabond în timp ce explora Anglia şi a privit multe aspecte ale vieţii din această ţară cu ochii unui străin, de fapt, nu a avut nicio experienţă reală a vieţii clasei muncitoare din mediul industrial. În ceea ce priveşte diferenţele regionale, atât de caracteristice lumii engleze, Orwell nu ştia aproape nimic despre Nordul Angliei. Aproape sigur nu ajunsese niciodată acolo. Pentru Orwell, Anglia în general, însemna Anglia rurală, Anglia „brânduşelor şi a şofranului, a sturzului, a cucului, a porumbarului, a broaştelor râioase împerechindu-se... sau a unei perechi de iepuri alergându-se prin porumbul tânăr". Aceasta era Anglia experienţei sale de viaţă. În partea de Nord a Angliei, în ţinuturile industriale, în Wigan şi Sheffield, Orwell descoperă o altă Anglie, care îi rămăsese necunoscută până atunci. Considerând experienţa o formă esenţială pentru înţelegerea lumii, călătoria pe care o întreprinde îi oferă o nouă şi vastă gamă de astfel de trăiri [Orwell, 1968].

Scriitorul acceptase comisionul editorului de stânga, Victor Gollancz, cu scopul de a scrie o carte (ceea ce, ulterior, va deveni *Drumul către Wigan Pier)* despre Nordul Angliei. Trebuia să fie o carte despre eşecul capitalismului. Era perioada „foametei din anii `30" – perioadă a şomajului în masă şi a sărăciei, larg răspândite în Nord. Zonele miniere, cum ar fi Wigan şi Sheffield, fuseseră deosebit de grav marcate, cu unul din patru mineri deveniţi şomeri, şi multe familii care trăiau din „ajutorul social" – din asistenţa financiară furnizată de Comitetul de asistenţă publică şi acordată la un nivel minim, abia suficientă pentru a acoperi chiria şi produsele alimentare.

[2] Acest argument este evident în lucrările lui Robert Colls [a se vedea George Orwell, *English Rebel*, Oxford University Press, 2013], cărora capitolul de faţă le este îndatorat.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

Scriitorul soseşte la Wigan în data de 11 februarie 1936 şi părăseşte Nordul Angliei la 30 martie. Petrece câteva zile împreună cu sora sa, şi în total, doar un număr de 46 de zile cu minerii. Ar fi eronat să credem că Orwell a învăţat multe despre clasa muncitoare în această perioadă (de fapt, a rămas în Nordul Angliei pentru o durată de timp echivalentă cu două concedii în Toscana ale unui turist din timpurile noastre!).

Impresiile lui Orwell cu privire la mediul înconjurător nu au fost pozitive. Ulterior plecării din Wigan cu trenul spre Sheffield, acesta destănuia că „ai senzaţia că fumul şi murdăria trebuie să se întindă peste tot, pentru totdeauna, şi că nicio parte din suprafaţa pământului nu le poate scăpa... o ţară aglomerată, mică şi murdară [unde] poluarea este de la sine înţeleasă" [Orwell, 1978:17]. Wigan, a continuat el, „părea o lume din care vegetaţia fusese alungată; nimic nu exista cu excepţia fumului, şistului, gheţii, noroiului, cenuşii, şi a apei poluate. Dar, chiar şi Wigan este frumos în comparaţie cu Sheffield. Sheffield, presupun, ar putea pretinde pe bună dreptate să fie numit cel mai urât oraş din Lumea Veche".

Drumul către Wigan Pier a fost structurat în două părţi – prima, un raport al experienţelor din Nordul Angliei; a doua, o reflectare asupra propriei înţelegeri a dogmelor socialismului şi a problemelor cu care acesta se confrunta în încercarea de a recruta noi adepţi din clasa de mijloc. Cartea face parte din laboriosul proces prin care Orwell a încercat să găsească şi să construiască *sentimentul apartenenţei, care i-ar fi permis să vadă lumea aşa cum este.* Călătoria în Nord îi oferă prilejul de a descoperi importanţa pe care principiile socialismului, precum şi apartenenţa la naţiunea engleză, le aveau în viaţa sa (acestea dublate de nesfârşite permutări şi combinaţii, aveau să îl preocupe pentru tot restul vieţii).

În Nord, Orwell descoperă o altă Anglie, una extrem de diferită de cea cu care fusese familiarizat. Nu semăna cu nimic din ceea ce cunoscuse până atunci, şi urâţenia agresivă a unor oraşe industriale precum Wigan „o lume din care până şi vegetaţia fusese alungată; unde nimic nu exista cu excepţia fumului, şistului, gheţii, noroiului, cenuşii, şi apei poluate" [Orwell, 1978:18] era profund disruptă de lumea rural-idilică a „narciselor, sturzului şi porumbarului...sau a unei perechi de iepuri alergându-se prin porumbul tânăr" [Orwell, 1968] – un paradis al naturii, pe cât era posibil ca aşa ceva să existe în Anglia acelor timpuri.

Dar nu lumea rurală sau mediul natural l-au marcat pe autor; oamenii au fost cei care l-au impresionat, sugerându-i că ar putea exista şi un alt mod de a fi englez, total diferit faţă de tot ceea ce el însuşi experimentase până în acel moment. Este posibil ca Orwell, în aparenţă *cel mai puţin filosof dintre observatori*, să nu-şi fi dat seama că realitatea cu care intra în contact însemna mai mult decât empirism aplicat. Pentru el, posibilitatea de a vedea „cu propriii ochi" viaţa minerilor din Nordul Angliei, coborând în mina de cărbune şi simţind gustul de praf de cărbune pe limbă, a fost de o importanţă covârşitoare; i-a permis să înţeleagă structura acestei societăţi şi să aprecieze ceea ce lipsea din ecuaţie: plata corectă pentru o muncă grea şi periculoasă care le distrugea sănătatea, şi un nivel de trai decent. Ceea ce aceştia aveau însă cu prisosinţă, era sentimentul solidarităţii şi al camaraderiei,

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

dorinţa de a se ajuta reciproc şi de a încerca să trăiască respectând regulile moralei şi ale decenţei, atât cât le permiteau circumstanţele[3].

Pentru Orwell, evidenţele numite marcau esenţa socialismului: nu o mişcare ideologică, bazată pe doctrine, în special pe cea marxistă. Socialismul, reprezenta pentru el, sentimentul instinctual cu privire la ceea este bine şi ceea este drept. Imaginea unei familii formată din tată, mamă şi trei copii luptându-se să supravieţuiască cu un ajutor social de 32 de şilingi pe săptămână – nu putea fi o realitate nici bună, nici dreaptă; nu era cinstită, răpindu-le acestora dreptul la convenienţele uzuale ale vieţii. Dar clasa muncitoare împărtăşea un sentiment de solidaritate socială şi de egalitate de şanse pe care Orwell nu le găsise niciodată la clasa de mijloc. Loialitatea, sentimentele şi valorile care formau însăşi identitatea clasei muncitoare îi ofereau scriitorului şansa de a întrezări un mod de viaţă diferit, şi, posibil, puţin mai bun. Potrivit lui Steven Ingle, „Orwell a părut captivat de ceea ce a considerat că reprezintă un sistem de idei înrădăcinate în egalitate şi în accentuarea valorilor creştine tradiţionale ale decenţei şi dreptăţii... Aceste valori erau, în esenţă, pragmatice mai degrabă decât ideologice, şi apărute în mod natural din cultura oamenilor muncii. Clasa muncitoare din Nord nu era impresionată de sistemele de idei, ci de sentimentul unei tovărăşii egalitariste şi al unui bun-simţ comun" [Ingle, 2006:57-84].

Dar, Orwell nu a fost atât de antifilosof, pe cât a intenţionat să se întrevadă. Dacă l-ar fi citit pe Adam Smith, cu siguranţă ar fi recunoscut în operele acestuia fundamentele propriei sale filosofii morale, mai cu seamă, în importanţa pe care Smith o deferea *empatiei* – capacitate de a pătrunde în viaţa emoţională a celorlalţi şi de a vedea lumea prin ochii lor: „[pre]cum nu putem avea nicio modalitate de a experimenta în mod direct ceea ce simt alţi oameni, aşa nici nu ne putem forma o idee despre felul în care ei sunt afectaţi; dar dacă încercăm să concepem ceea ce noi înşine am simţi dacă am fi puşi în acea situaţie ... teza mea afirmă că sentimentul nostru de empatie pentru suferinţa altora vine din faptul că, pe plan imaginativ, suntem capabili să ne punem în locul celui care suferă, astfel putând înţelege ce simte, sau chiar resimţi ceea ce simte acesta" [Smith, 2010]. În Nordul Angliei, Orwell (cel educat la Eton, aparţinând clasei de mijloc superioare, ex-ofiţer al Forţelor de Poliţie Imperiale şi scriitor) descoperă că există şi oameni care percep realitatea radical diferit. Abordarea realistă („cu picioarele pe pământ"), dorinţa de a vedea viaţa prin ochii muncitorilor din Nord, de a auzi ceea ce ei auzeau, de a simţi ceea ce aceştia simţeau, de a gusta ceea ce ei gustau, îi furnizează experienţa direct-necesară pentru a dezvolta o empatie morală faţă de clasa muncitoare. În ciuda antipatiei pentru filosofie, perspectiva emisă este una de sorginte smith-iană. Călătoria lui Orwell în Nord a reprezentat un mod de experimentare directă a metodologiei lui Adam Smith, de cultivare a sentimentelor şi a empatiei, cu scopul de a obţine şi de a dezvolta înţelegerea morală. Empatia, percepută ca sentiment

[3] A se compara, de exemplu, această lume cu aceea portretizată de Orwell în *Zile birmaneze*, cea care oferă cititorului o imagine critică asupra vieţii morale şi intelectuale a claselor de mijloc, care formau baza societăţii imperialiste.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

moral, a fost cea care l-a determinat să reclame schimbarea ordinii existente a lucrurilor, a sistemului capitalist care le refuza oamenilor obişnuiţi dreptul la minima decenţă. Socialismul orwell-ian provine direct din abordarea pragmatică a problemelor empatiei morale – şi, aşa cum Orwell însuşi recunoştea, aproape tot ce a scris după anul 1936 era menit în apărarea socialismului.

Forma de egalitate socială în care Orwell credea a fost aceea trăită în Spania, unde „mai presus de toate, a existat o credinţă în revoluţie şi în viitor, un sentiment că pătrunsesem dintr-o dată într-o eră de egalitate şi libertate. Fiinţele umane încercau să se comporte ca fiinţe umane şi nu ca rotiţe în angrenajul maşinăriei capitaliste" [Orwell, 2013:4]; acolo unde, în armată, luptând împotriva fasciştilor pe frontul din Aragon „toată lumea, de la general la soldat, avea aceeaşi soldă, mânca aceeaşi mâncare, purta aceleaşi haine şi se amesteca în condiţii de egalitate completă. Dacă voiai să îl baţi pe spate pe generalul comandant al diviziei şi să-i ceri o ţigară, puteai să o faci fără ca nimănui să i se pară curios" [Orwell, 2013:2].

Ceea ce Orwell regăseşte în viaţa clasei muncitoare reprezintă acelaşi tip de solidaritate şi de egalitate socială pe care o experimentase în Barcelona şi pe frontul din Aragon: un socialism tangibil, experimentat direct, apt a fi atins, simţit şi gustat, identic celui resimţit prin bătaia pe spate a generalului de divizie, pentru a-i cere o ţigară. Pentru Orwell – pentru care experienţa vieţii trăite era o parte vitală a înţelegerii morale, şi ale cărui convingeri socialiste erau înrădăcinate în viaţa de zi cu zi, în lucrurile simple – aroma ţigărilor împărţite pe front echivala, literalmente, aromei socialismului.

Dar egalitatea, libertatea şi dreptatea nu erau menite a marca o schimbare totală în vieţile oamenilor (cu siguranţă, „Omul Nou şi Epoca de Aur" nu ar fi fost pe placul scriitorului). Orwell valoriza „omul vechi" şi clasa muncitoare, considerând că existenţa într-o Anglie socialistă nu ar fi fost fundamental diferită de viaţa din Wigan de la 1936. Ar fi fost poate mai bună din punct de vedere material, şi semnificativ mai sigură. Dar valorile şi viaţa socială a clasei muncitoare ar fi rămas în mod cert aceleaşi. Având în vedere forma vieţii şi scala valorilor deja existente, Orwell le consideră fundamentul pe care ar fi putut să fie construit socialismul englez: „viziunea lui [a omului muncii] despre viitorul socialist este una a societăţii prezente, care ar omite cele mai mari abuzuri, şi al cărei interes s-ar centra în jurul aceloraşi lucruri ca în prezent – viaţa de familie, *pub*- ul, fotbalul şi politica locală. În ceea ce priveşte partea filosofică a marxismului, acel joc de-a alba-neagra cu cele trei entităţi misterioase – teza, antiteza şi sinteza – nu am întâlnit vreodată vreun om al muncii care să fie interesat câtuşi de puţin de ele" [Orwell, 1978:155]. Aceleaşi evidenţe sunt certificate şi de Robert Colls, potrivit căruia: „dacă acesta este socialismul – şi Orwell nu a abdicat niciodată de la părerea că aşa stau lucrurile – el va face lucrurile rele să devină mai bune; dar va şi continua, în acelaşi timp, să se inspire din viaţa zilnică. Ce ar putea însemna acest lucru pentru mineri, mai exact? Mai puţine accidente? Mai mulţi bani? Apă caldă pentru baie? Ce miner nu şi-ar fi dorit aceste lucruri, fie el socialist sau nu? Şi cum rămâne cu femeile? Ce îşi doresc ele? O bucătărie modernă? O seară liberă? O uşă nouă la casă?... viaţa locală, oameni reali şi plăcerile de fapt existente" [Orwell, 2013:67].

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

În „Some Thoughts on the Common Toad", Orwell explică importanţa acordată plăcerilor simple ale vieţii – „miracolul Persefonei, care revine în fiecare martie, frunzele proaspete acoperind castanii... frumuseţile primăverii... disponibile pentru toată lumea, şi necostând nimic", susţinând că aceste plăceri sunt non-politice, echivalate unei forme de amuzament cu privire la dogmatiştii şi intelectualii de stânga, care considerau că a scrie despre acestea ar echivala abandonării datoriei faţă de socialism, prin eludarea elementului socialist esenţial al luptei de clasă (Orwell se referă dispreţuitor la acesta numindu-l prin sintagma „unghi de clasă").

Dar, odată cu dezvoltarea ideii, se confirmă faptul că, în lipsa unui *unghi de clasă*, plăcerile simple dispun de cel puţin un *unghi politic*. Pentru Orwell, plăcerile obişnuite ale vieţii ar trebui să fie garantate tuturor membrilor societăţii ideale. Nu se poate sublinia îndeajuns faptul că, orwell-ian, socialismul nu privea lupta de clasă, exproprierea expropriatorilor şi alte elemente ale teoriei marxiste, sau „alba-neagra" cu dialectica, tezele, antitezele şi sintezele sale. Dimpotrivă – socialismul echivala unui crez moral, fondat pe dreptate, corectitudine şi decenţă, şi care promitea tuturor posibilitatea de a se bucura de o viaţă îndestulată, nimeni nefiind exclus de la avantajele traiului în secolul XX doar pentru că s-ar fi născut în clasa socială nepotrivită. Socialismul era reprezentat pur şi simplu de viaţa aşa cum era aceasta, prin excluderea părţilor sale negative, prin valorizarea actului *a se bucura de plăcerile simple ale vieţii* (părţile bune), *neatinse de exploatare* (părţile rele). Ideea este certificată în „Some Thoughts on the Common Toad": „am suspectat întotdeauna că dacă vreodată problemele noastre economice şi politice vor fi într- adevăr rezolvate, viaţa va deveni mult mai simplă şi necomplicată... cred că dacă ne păstrăm dragostea din copilărie faţă de lucruri ca arbori, peşti, fluturi şi – pentru a reveni la primul meu exemplu – broaşte râioase, un viitor liniştit şi decent devine puţin mai probabil".

Într-un pasaj devenit celebru, Orwell insistă descriptiv asupra unei familii tipice din clasa muncitoare, stând în jurul focului, în camera de zi: „în serile de iarnă, după ceai, atunci când focul luminează în cămin şi dansează reflectat în grilajul din oţel; când tatăl, în cămaşă cu mânecile suflecate, stă în balansoar cu ziarul deschis la rezultatele finale ale cursei de cai, iar mama şade în fotoliu cu lucrul de mână; şi copiii sunt fericiţi cu o punguţă de bomboane cu mentă; şi câinele se prăjeşte mulţumit pe covorul din zdrenţe – este un loc plăcut, cu condiţia să stai acolo un timp suficient de lung ca să poţi considera că îi aparţii, şi totul să ţi se pară normal şi de la sine înţeles" [Orwell, 1978:204][4].

Potrivit lui Robert Colls, această imagine nu este nimic mai mult decât o perspectivă idealizată, dar cu toate acestea, reprezintă în mod fidel concepţia lui Orwell cu privire la socialism: „într-adevăr, ce plăcere ar putea fi mai simplă sau mai englezească decât o ceaşcă bună de ceai? [Orwell, 1946]. Dar socialismul nu însemna doar stilul de viaţă al prezentului, ale cărui părţile rele au fost eliminate, ci suma tuturor plăcerilor simple cărora li se adaugă părţi îmbunătăţite. *Nu doar o ceaşcă*

[4] A se revedea/relua distincţia absolut smith-iană între „a fi într-un loc" şi „a aparţine unui loc": *a fi într-un loc* presupune perspectiva *outsider*-ului care priveşte în interior şi nu înţelege neapărat ceea ce vede; *a aparţine unui loc* sugerează înţelegerea şi împărtăşirea valorilor şi emoţiilor celor cu care eşti.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

bună de ceai, ci, în concepţia lui Orwell despre socialism, şi o felie de tort. Astfel, socialismul lui Orwell ataşează imaginii tatălui stând în faţa focului şi citind ziarul, a mamei tricotând, pauza pentru o ceaşcă bună de ceai şi o felie de prăjitură cu fructe – gustoasă atunci când este făcută cu untură. Dar, în contextul unei societăţi echitabil-egalitară, un tort socialist ar fi chiar mai bun...

Orwell şi reţeta Doamnei Searle

Gillian Fenwick [Fenwick, 1998] stabileşte cu precizie contextul întâlnirii – trei zile petrecute de Orwell în Sheffield (2-4 martie 1936), în casa familiei Gilbert şi Kate Searle din Wallace Road, Neepsend. Doamna Searle[5] împlinea pe atunci 29 de ani, având statutul de socialistă dedicată cauzei partidului şi secretară a secţiunii de femei a Partidului Laburist Lansdowne. Decupajul ilustrativ dedicat lui Orwell, în *Sheffield Telegraph,* demonstrează interesul acestuia de a diagnostica/vedea cum se trăieşte de ambele părţi, lăudabile intenţii care ar fi avut finalitatea scontată dacă Orwell ar fi rămas să locuiască mai mult decât o săptămână la ei. Aceeaşi perspectivă este propusă de Peter Stansky şi William Miller Abrahams [Stansky, Miller Abrahams, 1994], întrevăzând, prin opţiunile de priză-directă-a-realului, lansate de Orwell, un demers de sensibilizare sau *sentimentalizare*, care constă într-un act de învăţare, de admirare, de simpatie, de suport, ori luptă, toate acestea arondate sensului unui „a fi cu ei", pledând pentru gestul solidar, în defavoarea unei prezenţe terne: „a fi unul dintre ei". Din perspectiva lui Bernard Crick [Crick, 1992] relevantă pentru momentul Sheffield este întâlnirea acestuia cu William Brown (obositor, posac şi mult prea conştient de convingerile sale comuniste) care îi *arată* oraşul, în calitatea asumată de ghid, şi îi prezintă episoade din istoria oraşului.

Esenţială rămâne, în acest context, datarea 5.3.36 [Orwell, 2010:70-74], de reiterare a imaginii dinspre Leeds, înspre Sheffield, dar şi de consemnare a momentului părăsirii Sheffield-ului, impregnat de regretul lui Orwell de a se despărţi de familia Searle, pe fondul rememorării unei amabilităţi fără măsură şi a amprentei afective evidente – „îmi doresc să le fi plăcut şi eu". Atent la povestea familiei, Orwell insistă asupra destinului Doamnei Searle căreia îi oferă câteva tuşe de portret individulizante, incluse într-o schiţă biografică succintă: „am fost mirat cât de bine înţelege situaţia economică, precum şi ideile abstracte – din punctul ăsta de vedere e cu totul altfel decât majoritatea femeilor ca ea, deşi cred că nu are prea multă şcoală". Provenind dintr-o familie relativ înstărită, obligată (după moartea tatălui) să lucreze pentru a se întreţine, ajunge, după căsătorie, să locuiască într-o singură odaie; devine mamă a doi copii (unul a murit), trăind din şomaj, ulterior se mută în casa (îngrijită, curată, cu o grădină care nu oferă multe posibilităţi – pe una din laturile ei, un coş de fabrică, pe alta, uzina de gaz) în care are loc întâlnirea cu Orwell. Conştientă de propriul statut pe care şi-l asumă (femeie de menaj), este paşnică, lipsită de resentimente (deşi calculează prânzul familiei la care lucrează, prin raportare la suma

[5] Kate Searle va remarca „bariera" pe care Orwell a trebuit să o treacă pentru înţelegerea morală de tip empatic a anumitor situaţii şi dificultăţi punctuale.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

primită de ea pentru copil, pentru două săptămâni) şi altruist-solidară („am avut mari probleme să-i conving să accepte o plată adecvată pentru şederea mea acolo").

Imortalizată în grupajul[6] reţetelor pentru desert ale lui George Orwell, scena dedicată familiei Searle conţine două momente sau *inserturi neaşteptate* – pe de o parte, interesul acordat reţetei doamnei Searle şi notarea acesteia în jurnal şi, pe de altă parte, poziţia adoptată de Orwell în ceea ce priveşte egalitatea persoanelor, implicate în muncă şi în atribuţiile casnice, indiferent de gen. Christopher Hitchens [Hitchens, 2002] insistă, în acest sens, asupra unui Orwell-factor vindicativ, declanşator-al disputei-domestice, acordându-i atributul de scriitor atent la repunerea în discuţie a subiectivităţii, în strânsă corelaţie cu problematica de gen/statut al femeii.

Aspectul important care se pierde din vedere consistă tocmai în opţiunea orwell-iană de integrare/ordonare în jurnal a însemnărilor, mai ales a trimiterilor culinar-gastronomice (acelea care ghidează notaţiile momentului 5.3.36): o *primă secvenţă* – turul oferit de Brown, prevăzut cu o pauză în Rotherham, la un restaurant „un pic cam scump" (oprire justificată din raţiuni care ţineau de nevoia de a mânca la prânz şi din imposibilitatea de a găsi vreun alt restaurant, în afluxul de cârciumi – mai ales că Brown era abstinent) şi sancţionarea de către ghidul-Brown a atmosferei burgheze şi a felului specific de mâncare. Tolerându-l pe Orwell pentru calitatea de *proletar onorific*, Brown achită mâncărurile servite la masă, deşi la rândul său primeşte, din când în când, mâncare de la soţii Searle; a *doua secvenţă – acasă la familia Searle* – poate fi acceptată drept *episod mediant,* marcat de controversa iscată de ajutorul oferit de Orwell, doamnei Searle la spălatul vaselor – pretext pentru a rediscuta ordinea lucrurilor, situaţia şi statutul sexelor, dar, mai ales, deţinerea, menţinerea sau conservarea unei poziţii specifice în casă; al *treilea episod* propune atenţiei reţeta doamnei Searle pentru prepararea checului cu fructe şi pandişpan. Ceea ce importă este tocmai notarea reţetei imediat după prezentarea imaginilor din Sheffield şi după consemnarea unor amintiri esenţializate – terenul viran înspăimântător, flancat-la dreapta de case izolate şi pustii; la stânga se profilau siluetele unor coşuri de fabrică, iar în spate, un terasament de cale ferată, făcut din zgură negricioasă; în faţă, o firmă de transport de cărămidă murdară. Seria rememorărilor (ziduri de piatră, râu de chimicale, flăcări ale furnalelor, miros de sulf, argilă, femei aplecate împingându-şi cărucioarele în susul dealului) este completată, fără niciun pasaj mediant, de această dată, de reţeta doamnei Searle[7] pentru prepararea checului cu fructe, autorul fiind ghidat de imboldul raţiunii *de a scrie reţeta pentru a nu o uita*. Orwell nu numai că enumeră ingredientele, dar şi descrie modul de preparare, respectând indicaţiile şi buna regulă din manualele culinare: 1 livră de făină; 1 ou; 4 uncii de melasă; 4 uncii de fructe amestecate (sau stafide); 8 uncii de zahăr; 6 uncii de margarină sau untură (este foarte bun preparatul cu unt, aşa cum precizează

[6] A se vedea, în acest sens, *enter*-ul dedicat problematicii în/de Chicago Public Library, *George Orwell's Dessert Recipes,* 31 ianuarie 2014.

[7] Reţeta a fost omisă din Colecţia de eseuri, jurnalism şi scrisori pregătită pentru publicare de către Ian Angus şi Sonia Orwell. Orwell a notat reţeta în jurnalul său de călătorie, notele din acesta constituind baza volumului *Drumul spre Wigan Pier*. Disponibil la: https://theroadtowiganpier.wordpress.com/page/3/, accesat la 1 februarie 2017.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

Orwell, la începutul reţetei). Reţeta de pandişpan „54321"conţine următoarele elemente: 5 uncii fainã, 4 uncii zahăr, 3 uncii grăsime (fiind reluată precizarea, cel mai gustos/indicat este untul), 2 ouă, 1 linguriţă de praf de copt. Ambele reţete se individualizează prin atenţionarea reiterată a lui Orwell cu privire la utilizarea untului, căreia Elaine Khosrova [Khosrova, 2016] îi dedică un volum special, aşezat sub moto-ul importanţei pe care, în aceeaşi formulă de jurnal, la momentul 1816, Josiah Twanley o acordă untului. Josiah Twanley susţine că untul[8] este element/materie primă valoroasă şi extrem de preţuită la Londra şi în împrejurimi, şi îşi exprimă convingerea că, mai mult decât alte ingrediente, untul este impregnat de un anumit specific local-regional, traduce multiculturalităţi active, posedă atributele unui narativ modern, dar, în plus, transmite nu doar impregnările culturale, ci îşi confirmă valoarea absolut anatomică.

Dacă notarea în jurnal a reţetelor corespunde modei orwell-iene de îndosariere a decupajelor de ziar şi a indicaţiilor gospodăreşti, în schimb, deferirea de detalii, în ceea ce priveşte prepararea efectivă, ţine de un anumit interes culinar-gastronomic, dar şi de verificarea propriilor aptitudini /talente, în acest sens. Pasajul face trimitere la celelate două secvenţe, care ilustrează, unitar, un Orwell nesubsumat regulilor după care se ghidau bărbaţii clasei muncitoare (Orwell este interesat de gătit şi prin aceasta este dispus să *mişte mai mult decât un deget în bucătărie*, cunoaşte tehnica şi acceptă etapele pe care pregătirea checului cu fructe le implică – amestecare, adăugare, turnare în forme unse, în prealabil, şi coacere efectivă, cu menţiunea necesară că Orwell scrie reţeta în jurnal *pentru sine*), şi care îl recomandă pe *Orwell burghezul*, aşa cum îl cataloga Brown, cu trimitere la „accentul său nazal de băiat de şcoală publică".

Dar, pe lângă toate acestea, atenţia pentru arta gătitului şi pasiunea culinar-gastronimică ale lui Orwell survin şi se intensifică în timpul explorării *Drumului către Wigan Pier*, receptat ca *esenţă retrotopică* – Cheiul din Wigan nu există, afirma Orwell în 1943; cu toate că a existat la un moment dat, aşa cum atestă fotografiile păstrate; excursia de studiu, întreprinsă în 1936, demarată special de Orwell pentru a-l vedea, nu a fost încununtată cu succes, deoarece Cheiul din Wigan corespunde unui simbol repugnat (al urâţeniei industriale); prin urmare, este repus în circuit, semantic, drept glumă/poreclă sau poantă, substituind un alt (posibil) loc din realitate. Dacă ar fi să identificăm în *Orwell către Wigan Pier*, un *autor retrotopic*, în sensul pe care Bauman [Bauman, 2017] îl deferă unui mecanism defensiv, potenţat de valenţele unei nostalgii afectate, manipulate de dinamica unei opţionalităţi specifice, şi izolat de datele utopiei/distopiei, Orwell ar putea fi învestit, de astă dată, cu valenţa *retrotopică* tocmai prin revenirea la un topos imposibil de fixat/de re-localizat. Bauman-ian, *retrotopia* subsumează viziuni localizate în trecutul pierdut/abandonat, în defavoarea privirii

[8] Cea mai ieftină reţetă de prăjitură ar fi fost cea care folosea untura. Margarina era puţin mai scumpă. Astfel, există o legătură între reţeta doamnei Searle şi socialismul lui Orwell. Empatia, centrală pentru viaţa morală şi politică a lui Orwell, a fost fundamentată pe experimentarea „la prima mână" a felului de viaţă al clasei muncitoare. Socialismul era imaginea vieţii deja existente a clasei muncitoare, eventual îmbunătăţită.

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)

proiectate înspre imaginile şi coordonatele unui viitor inexistent, intenţionând, astfel, negarea utopiei sau propunând recuperarea unui triplu demers derivativ: reabilitarea modelului de comunitate tribală, reîntoarcerea la o anume auto-determinare non-culturală, impregnată de factori culturali imuni şi reancorarea în sistemul de ordonare al acestora (deloc întâmplător, Bauman invocă semnalele alarmante ale lui Orwell, considerând, însă, că variantele transmise de la Ministerul Adevărului sunt în declin, şi acceptă că sunt supuse unui mecanism de înlocuire, de fluidizare şi de proliferare, dobândind accesibilitate sporită doar în reţea/virtual).

Influenţat de reţeta doamnei Searle, Orwell exersează *mecanismul retrotopic* al checului cu fructe/pandişpanului, care desigur, reprezintă un alt tip de *madeleine*. Dacă, proust-ian, vederea nu înseamnă nimic fără gust (asocierile mimetice şi eşalonarea acestora, dar şi redeclanşarea forţei de expansiune a amintirilor sunt condiţionate, cauzate şi eliberate de „mirosul şi gustul care rămân încă multă vreme" în memoria afectivă), Orwell nu gustă pentru a nu uita, ci scrie/notează/colecţionează... şi *vede prin miros şi gust*.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

Bertelsen, C., 2015. *In Defence of English Cooking, Or, Orwell Revisited*, 12 October, disponibil la adresa https://gherkinstomatoes.com/2015/10/12/in-defence-of-english-cooking-or-orwell-revisited/

Carr, Craig L., 2010. *Orwell, Politics, and Power*, New York, London, Continuum

Carruth, Allison, 2013. *Global Appetites: American Power and the Literature of Food*, Cambridge University Press

Clarke, Ben, 2007. *Orwell in Context - Communities, Myths, Values*, Palgrave Macmillan

Colls, Robert, 2013. *George Orwell, English Rebel*, Oxford University Press

Crick, Bernard, 1992. *George Orwell - A Life*, London, Penguin Books Ltd

Fenwick, Gillian, 1998. *George Orwell, A Bibliography*, Oak Knoll Press & St. Paul's Bibliographies, New Castle, Delaware and London

Graff, Gerald, 1986. "Orwell and the Class Racket", *Salmagundi*, 70/7, spring/summer

Hitchens, Christopher, 2002. *Why Orwell Matters,* New York, Basic Books

Ingle, Steven, 2006. *The Social and Political Thought of George Orwell - A Reassessment*, Routledge

Mackenzie, Sophie, 2011. "George Orwell's hot and cold British menu", in *The Guardian*, 9 November

Orwell, George, 1968. "Some Thoughts on the Common Toad", in Orwell, Sonia and Angus, Ian (eds.), *The Collected Essays, Journalism And Letters Of George Orwell, Volume IV, In Front of Your Nose, 1945-1950*, London, Secker & Warburg Limited

Orwell, George, 1946. *A Nice Cup of Tea*, Evening Standard, 12 January, available at http://orwell.ru/library/articles/tea/english/e_tea

Orwell, George, 2013. *Homage to Catalonia,* Penguin Classics

Orwell, George, 2010. *Jurnale*, Iași, Editura Polirom

Orwell, George, 1978. *The Road to Wigan Pier*, Penguin

Orwell, Sonia, Ian Angus (eds.), 1968. *The Collected Essays, Journalism, and Letters of George Orwell, Volume IV, In Front of Your Nose, 1945-1950*, London, Secker & Warburg

Pearce, Robert, 1997. "Revisiting Orwell's *Wigan Pier*", *History*, 82

Smith, Adam, 2010. *The Theory of Moral Sentiments*, Penguin Classics

Stansky, Peter, William Miller Abrahams, 1994. *The Unknown Orwell: Orwell, the Transformation,* Stanford, Stanford University Press

Sutherland, John, 2016. *Orwell's Nose: A Pathological Biography*, Reaktion Books

BDD-A27723 © 2017 Editura Universităţii din Suceava
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-10-30 10:05:01 UTC)